

INTENDANTICA DORA RUŽDJAK PODOLSKI O GRADU, FESTIVALSKOJ PUBLICI I NJENIH ŠEST SEZONA U IGRAMA

Ne odlazim sa skandalom ne osjećam gorčinu nego

Otvaranje je bila svojevrsna zahvala, a i ova predstava je moje osobno hvala Gradu. Kad k tome uzmemo poziciju na kojoj će se odigrati, na Gracu s kojeg čitavo vrijeme puca pogled na Grad, sve je nekako zaokruženo. Prvo tu su naše protagonistice, a onda Grad koji je uistinu živa kulisa sa svim svojim ljepotama, glazbi iz kafića, automobilima, prometom i nebom i morem, naravno

Razgovarala
B. Durasović
Foto
Roza Zanini Mozara
/ Marko Ercegović

NIJE SVAKI OPROŠTAJ GORAK i ne nosi ga svatko s težinom. Takav dojam ostavlja Dora Ruždjak Podolski, intendantica Dubrovačkih ljetnih igara koja se nakon šest sezona oprašta od Dubrovnika i festivalske publike. I to na najljepši mogući način. Svojom premijernom redateljskom predstavom na Gracu. S ovom 51-godišnjom zagrebačkom umjetnicom razgovarali smo o onome što ostavlja svojoj nasljednici Martini Filjak, ali i o Gradu, (su) životu kulture i zidina, mladim naraštajima publike 'odgojenim' za budućnost Festivala. Ipak, za početak o Sjetnim ženama raguzejskim. Pitali smo Ruždjak Podolski osjeća li nervozu prije svoje prve predstave na Igrama, a ujedno posljednje ovosezonske premijere s kojom se 17. kolovoza rastaje od Dubrovačkih ljetnih igara.

Izuzetno volim Dubrovnik, jako, tako da je jedan dio mene već sada tužan. Međutim, nakon šest godina, smatram da je bitno da na igre dođe nova energija

— Zapravo sam izuzetno mirna jer se predstava sklopila čak 8 ili 9 dana prije premijere. Sve je sjelo na svoje mjesto što i jest dio idealnog prosedeća, međutim kad se to zaista i dogodi, to jest veliko olakšanje. Sjetne žene raguzejske su radene u jednom dosta zahtjevnom formatu, kao dramska freska. Riječ

1, već svojom voljom, zadovoljstvo i ponos

je o fragmentarnoj dramaturgiji koja zahtijeva od izvođača da budu iznimno koncentrirani i da svoje pasaže izvedu maksimalno posvećeno i u maniri gotovo filmske glume.

Njih je devet žena, svaka sa svojom jakom pričom i životnom sudbinom?

Tako je. Dramaturginja i autorica teksta Marijana Fumić je izabrala 9 značajnih ženskih sudbina kroz povijest Republike od 14. pa sve do 20. stoljeća. To je devet impozantnih sudbina. Mnogi možda očekuju kad se spomene naslov predstave kako će to biti jedna jako tuorna priča o zlostavljanju žena koje je, nažalost, bilo prisutno u doba Republike. Međutim, Sjetne žene raguzejske su parafraza Shakespeareova naslova Vesele žene windsorske, a u ovoj predstavi govorimo o interesantnim individualima, bile one gospodarstvenice, poput Filipe Menčetić koju utjelovljuje Gloria Dubelj ili ubojice poput Pavle Čelović, žene koja je isplanirala ubojstvo svoga muža s dvojicom svojih ljubavnika, te s njima pobjegla na Korčulu. Trinaest godina nakon tog čina vraća se u Dubrovnik, udaje se i rađa djecu, i to je jedino što se o njoj još zna. U ovoj predstavi niti glorificiramo bilo kakav ženski izbor niti ga osuđujemo.

Ima li predstava poveznice s današnjicom?

Instagrama i društvenih mreža u predstavi nemamo, i Bogu hvala na tome, no aktualnost je svakako prisutna. Čak i kad je nešto apstrahirano poput odlaska malene Maruše, koju tumači predivna Anica Kontić, na hodočašće u Svetu zemlju. Taj odlazak na hodočašće zapravo je bio biznis u 14. stoljeću. Tada bi poslali neko čeljade u Jeruzalem da donese svete suvenire poput komadića zemlje, platna, kamenčića. Tu malenu

su, a imala je 19 godina, poslali njezina mama i susjeda na taj daleki put. Premda je priča o maloj Maruši na jedan lijepi način potresna, ipak nas se i taj događaj tiče jer je ta djevojka od 19 godina otišla potpuno sama u daleki svijet. Koliko znam, puno Dubrovčana studira izvan Grada, čak i zemlje.

Tu je i trenutak kad Jelena Pucić Sorkočević koju utjelovljuje Iva Krajević punih 15 godina traži povrat svoje imovine, vrijedne knjige Dinka Ranjine koju je Ljudevit Gaj posudio, naravno, posudio pod navodnim znacima i nikad ju nije vratio. Pazite, to je tada bila vrijedna imovina. To je tada vrijedilo kao danas neka izuzetna umjetnina. Njena obitelj je bankrotirala, međutim, predstava govori o tome kako je žena u 19. stoljeću zahtijevala povrat svoje imovine ne obazirući se na takozvane važne muške figure kakav je bio otac ilirizma. To je itekako relevantno. Lice o kojemu Dubrovnik najviše znađe je ono Nataše Dangubić koja tumači Mariju Gučetić, jednu od prvih feministica.

Natašino otvaranje Igar, duboko je dirnulo Dubrovčane zbog dojma da se vraćamo korijenima. Završavate svoj intendantski mandat s jednom dubokom pričom koja je nikla iz same Republike. S tim nešto poručujete Gradu i našim sugrađanima?

Otvaranje je bila svojevrсна zahvala, a i ova predstava je moje osobno hvala Gradu. Kad k tome dodamo poziciju na kojoj će se odigrati, na Gracu, s kojeg čitavo vrijeme puca pogled na Grad, sve je nekako zaokruženo. Prvo su tu naše protagonistice i jedan protagonist, a onda Grad koji je uistinu živa kulisa sa svim svojim ljepotama, glazbom iz kafića, automobilima, prometom i gradskim zvucima, i nebom i morem, naravno.

Ponosna sam na programe razvoja publike jer smo uspjeli kreirati programe za djecu i mlade s iznimno kvalitetnim produkcijama

Tijekom Vašeg mandata puno se pričalo o ambijentalnosti, puno se propitkivalo jesu li Igre izgubile na toj autentičnoj protkanosti s prostorom?

Zahvaljujući tome što sam puno boravila na Igrama još u doba Ivica Kunčevića, koji me je puno naučio o ambijentalnosti, znam što je ambijentalnost i izuzetno sam se trudila sa Sašom Božićem kontinuirano ju održavati. Ova predstava je posveta staroj ambijentalnosti obučenoj u moderno ruho. Ovo je moj umjetnički oprašaj od Festivala i na neki način sa svime što sam upila od 2004. koliko sam u Gradu konstantno prisutna. To je skoro 20 godina, veliki dio radnog vijeka, a s Igrama sam vezana unatrag gotovo 30 godina, od 1994., kad sam asistirala Kreši Dolenciću na Gundulićevoj poljani na Dundu Maruju u jedno ekstremno vrijeme. Otud i moj sentiment za taj prostor. Bili

NITKO TO DRUGI NIJE MOGAO

Svevreteni Grad i njegove velike žene

Dubrovnik koji je izgrađen nakon Velike trešnje je gotovo kao Grad iz budućnosti. On nema u sebi upisanu vremensku kategoriju, on je svevremen i kao takav je jedino i mogao opstati kao mala točkica na geografskoj karti, a opet toliko utjecajna i važna po pitanju trgovine i diplomacije.

Cijelu našu epopeju o ženama raguzejskim smo i mogli kreirati zato što je Dubrovnik bio toliko značajan grad na mapi svijeta. Tako je mogao imati jednu gospodarstvenicu s mnoštvom nekretnina po čitavom Jadranu i Veneciji, jednu pekaricu koja je davala ljude na sud za bilo koju uvredu i bila emancipirana u svakom pogledu još u 17. stoljeću. Dubrovnik je mogao 'proizvesti' i skladateljicu Jelenu Pucić Sorkočević te Anicu Bošković kao prvu tiskanu književnicu. To naprosto niti jedna druga sredina nije mogla, jer je većina hrvatskog tla bilo puko blato i kukuruzište. A Dubrovnik je pripadao samom vrhu kruga europske civilizacije.

Mnogi možda očekuju kad se spomene naslov predstave kako će to biti jedna jako turobna priča o zlostavljanju žena koje je, nažalost, bilo prisutno u doba Republike. Međutim, Sjetne žene raguzejske su parafraza Shakespeare-ova naslova Vesele žene windsorske

su tad još ratni dani, dosta stravični i neizvjesni. I tad su se Igre uspjele održati i možemo biti ponosni na taj kontinuitet, zaista, jer smo rijetki u svijetu.

Inače Vas nije strah stručne kritike, ali je li ipak strepíte od kritike dubrovačke javnosti?

Pa dubrovačka javnost jest intenzivna. U malom gradu, u maloj sredini sve jače odjekuje, pa tako odjekuje i riječ unutar zidina. Međutim nakon šest godina ja stvarno mislim da bih bila intelektualnim promašajem kad bih se obazirala na kritike s jednakim žarom i strašću kakva je bila prisutna za vrijeme moje prve godine mandata.

Pročitala sam negdje Vašu izjavu da ste u kasnim četrdesetim, što se pretpostavljam poklopilo baš negdje s početkom Vašeg mandata u Dubrovačkim ljetnim igrama, napadnuti nizom boljetica od stresa odlučili da više nećete živjeti za posao nego za sebe. Kako ste pomirili odnos sebe i DLJI?

Odnos sebe i DLJI, sebe i redateljice pa onda i sebe i profesorice... Da, to je potpuno ludilo, ali važno je spoznati da sebi moramo biti na prvom mjestu.

I jeste li u tome uspjeli?

Počela sam jako puno ulagati u sebe. Doslovce je to sva istina. I dalje sam ostala ista, temperamentna,

nezavršenih rečenica, misli koje su jako brze, ali sam se nekako naučila izvježbati da budem prisutna i u trenutku da budem tamo gdje trebam biti i da to odradim bez većih emotivnih ulaganja. To se trenira, bez treninga i vježbe to se ne može postići. Vježba se kao i odlazak u teretanu samo što je ovaj unutar-nji rad nevidljiv oku današnjice.

Nakon šest sezona što ostavljate u amanet Gradu i svojoj nasljednici? Čime ste posebno zadovoljni?

Ponosna sam na programe razvoja publike jer smo uspjeli kreirati programe za djecu i mlade s iznimno kvalitetnim produkcijama. Čudesna suma je svakako svjedočanstvo tog primjera. Predstava je producirana prošle godine, ove je reprizirana i zaista se tražila karta više. Djeca obožavaju Čudesnu šumu i preko te predstave znaju i za Dubrovačke ljetne igre. Mnoga od te djece su se prvi put popela na Lovrjenac, na to mitsko mjesto Igara. Ta će djeca jednog dana činiti jezgru festival-ske publike. To je sigurno, jer su zaraženi umjetnošću.

Zadovoljna sam što nismo podilazili nikome. Trudili smo se balansirati između lokalnih potreba i hrvatskog prostora, ali i prostora regije, pa i svijeta.

Vjerujem da ćemo se složiti i da je u ovih šest godina na Igrama dubrovačka baština, veoma vrijedna i zanimljiva,

bila dovoljno zastupljena. Imali smo Vojnovića 2019. i 2020., Držića premijerno 2020., a potom opet reprizno 2021., a s Ljubovnicima smo obogatili repertoar 2022. i ove godine. Uz njih, prvu smo godinu otvorili s Krležom i Marinkovićem, s dva naša najveća pisca.

Biste li danas nešto mijenjali u dramskom repertoaru?

Ne bih ponovila dva hrvatska velikana u jednoj sezoni. Za lokalnu publiku to je bilo previše i to ne bih savjetovala budućem vodstvu Igara, nikako. Unatoč tome što su obje predstave bile zaista kvalitetne bilo bi bolje da su ta dva velika književna djela bila razdvojena na dvije sezone.

Još sam na nešto jako ponosna, a to sam već zaboravila jer čovjek prije zaboravlja dobre stvari... Od 2019. bili smo sudionicima projekata financiranih sredstvima Europske unije, a tijekom pet godina čak su tri projekta financirana sredstvima Kreativne Europe, dva kazališna i jedan glazbeni koji je ove godine bio prezentiran u Dvoru.

Koliko vam je nedostajalo sredstava da sve bude barem približno idealno?

Nikad nije idealno. U mom mandatu je bilo svega. Između ostalog, dogodila se i pandemijska godina koja je

Jako mi je teško govoriti o sljedećoj godini jer premijera još nije izašla, a mi smo vam u kazalištu, prvenstveno praznovjerni. To je totalna glupost, ali tako je

bila izuzetno restriktivna u pogledu financija, međutim, bili smo tada jako kreativni. Za vrijeme pandemije imali smo zaista malo sredstava, a napravili smo program koji je trajao punih 47 dana i bio prilagođen epidemiološkim mjerama. Radili smo programe baš krojene za takve neizvjesne uvjete, programe koji su bili izuzetno kvalitetni i čuvali zasade Igara, od ambijentalnog do baštinskog dijela. Tad je na repertoaru bila Grižula, ali i Dubrovačka zrcala, predstava koja se bazirala na tekstu Milana Milišića i Iva Vojnovića.

Umjetnici su pristali raditi za izuzetno male honorare. Dubrovačke ljetne igre i jesu posebne po tome što mogu, okupivši Festivalni dramski ansambl, imati uistinu najbolji glumački postav u državi. Inače, čak je postojao i mogući scenarij da se te 2020. ne održi Festival jer ničega u svijetu nije bilo pa su po toj logici i Igre mogle otpasti. Razgovarala sam s ministricom Ninom Obuljen Koržinek točno dva i pol mjeseca prije početka DLJI i odlučile smo se na rizik da se Igre održe pod svaku cijenu, ma što god bilo. U Kući smo iz dana u dan čekali naputke s vrha i strepili što će se dogoditi u Europi, u svijetu. Trebalo je tada biti jako fleksibilan, ali zahvaljujući toj godini krize Igre rastu i sada su na gotovo predpandemijskim brojkama. Ja garantiram da će ići još i dalje. Bitna je svaka propulzivna, promišljena akcija koja promiče kulturu.

Samo godinu ranije imali ste najveći proračun? Obilježavalo se 70. godina Igara.

Ta 2019. godina i 70. Igre su bile uistinu jako plodne u svakom pogledu, izuzetno bogato financirane pa je i program bio reprezentativan. Odveli smo Igre i do Zagreba i to je bilo važno jer je zahvaljujući Turističkoj zajednici grada Zagreba, koja je osigurala sredstva, prikazano niz kvalitetnih glazbenih i dramskih programa. To je bilo ulaganje za budućnost. Zagreb je milijunski Grad, a svima nam je bilo bitno da 70. Dubrovačke ljetne igre budu videne na što široj platformi. Grad Dubrovnik je osigurao i dodatna sredstva za Tom Jonesa. Sjećam se da su sa svih strana ljudi odasvud dolazili na taj koncert i trudilo se da Dubrovnik postane destinacijom koja će zbog kulturno-zabavnog sadržaja privući neke dodatne goste. Onda se iduće godine dogodila pandemija i pad budžeta za 66 posto.

Je li dijelom zbog toga nastala pokuda da su se Ljetne igre 'pozagrepcanile'?

Ja mislim da je to tako usko gledanje

Nakon šest godina, uistinu smatram da je bitno da dođe nova energija. Ima razloga zašto mandat traje četiri godine, plus dvije po starom pravilniku. Četiri godine su idealne i s razlogom se to i zove mandat, a odlično je da sam imala još i dvije dodatne godine. Lijepo je da nisam stjerana, lijepo je da nisam dala ostavku. Mislim da sam jedna od rijetkih primjera na hrvatskoj kulturnoj sceni gdje nije bilo potresa

Dubrovačka javnost jest intenzivna. U malom gradu, u maloj sredini sve jače odjekuje, pa tako odjekuje i riječ unutar zidina

na stvar da gotovo i ne bih komentirala. To je kao da se kaže da se butiga DM ne smije otvoriti u Dubrovniku, jer nije izvorno iz Dubrovnika. Mislim da svijet više tako ne funkcionira. Za kulturu je izuzetno važno da izađe iz bilo kakvog okvira. I sama produkcija kulture je toliko neobično važna, naravno pod uvjetom da je kvalitetna, odgovorno provedena i strateški isplanirana. To je nešto što se ne smije zaboraviti jer inače za koju godinu kulture niti neće biti.

Zašto?

Moglo bi se to dogoditi u jednom trenutku s obzirom na proboj umjetne inteligencije. Kazališta i koncerata će biti jer to je jedino što je zasad još nezamjenjivo i zahtijeva ljudsku prisutnost.

Hoće li Vam Dubrovnik nedostajati?

Izuzetno volim Dubrovnik, jako, tako da je jedan dio mene već sada tužan. Međutim, stvarno odlazim svojom voljom. Nakon šest godina, smatram da je bitno da na Igre dođe nova energija. Ima razloga zašto mandat traje četiri godine, plus dvije po starom pravilniku. Četiri godine su idealne i s razlogom se to i zove mandat, a odlično je da sam imala još i te dvije dodatne godine. Lijepo je da nisam otjerana, ne odlazim sa skandalom, lijepo je da nisam dala ostavku. Mislim da sam jedna od rijetkih primjera na hrvatskoj kulturnoj sceni gdje nije bilo potresa i ne osjećam gorčinu što odlazim, nego zadovoljstvo i ponos.

Vidite li se dogodne na repertoaru na Igrama sa Sjetnim ženama raguzejskim?

Jako mi je teško govoriti o sljedećoj godini jer premijera još nije izašla, a mi smo vam u kazalištu, prvenstveno praznovjerni. To je totalna glupost, ali tako je. Dok ta premijera ne izađe, dok ne vidim kako publika reagira, koja je vrsta kulturološkog odjeka nastala u samom Gradu s predstavom, dotle ne mogu išta prognozirati.

Imate stalno mjesto profesorice na Akademiji. Je li bilo ponuda za neke nove angažmane, mandate?

Nije i iskreno mi se čini da nešto takvo ne bih prihvatila. Nikad ne reci nikad, ali sad ne. Mislim da sam prvenstveno umjetnica. Ja imam dara za produkciju, imam tu jednu vrstu izravnog pristupa i bez fige u džepu u tom poslu izlazi moja strast za nečim drukčijim, za upravljanjem situacijom. Konstruktivna sam osoba, no nešto da se učini tek toliko da bi se učinilo zamjenjuje se ponekad za produkcijske vještine. A ja sam zapravo jedna obična umjetnica.